

sopotja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
junij 2020, številka 2, letnik 9
ISSN 1848-4360
Reka, junij 2020

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec

Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman

Fotografija na naslovnici: Vesna Rožman

Karikatura: Bojan Grlica

Tisk: Tiskara Sušak

Glasilo izhaja trimesečno

Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 6

Ustvarjalni COVID 9

Iz pouka DPS 18

Literarni kotiček 20

Si-T 21

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

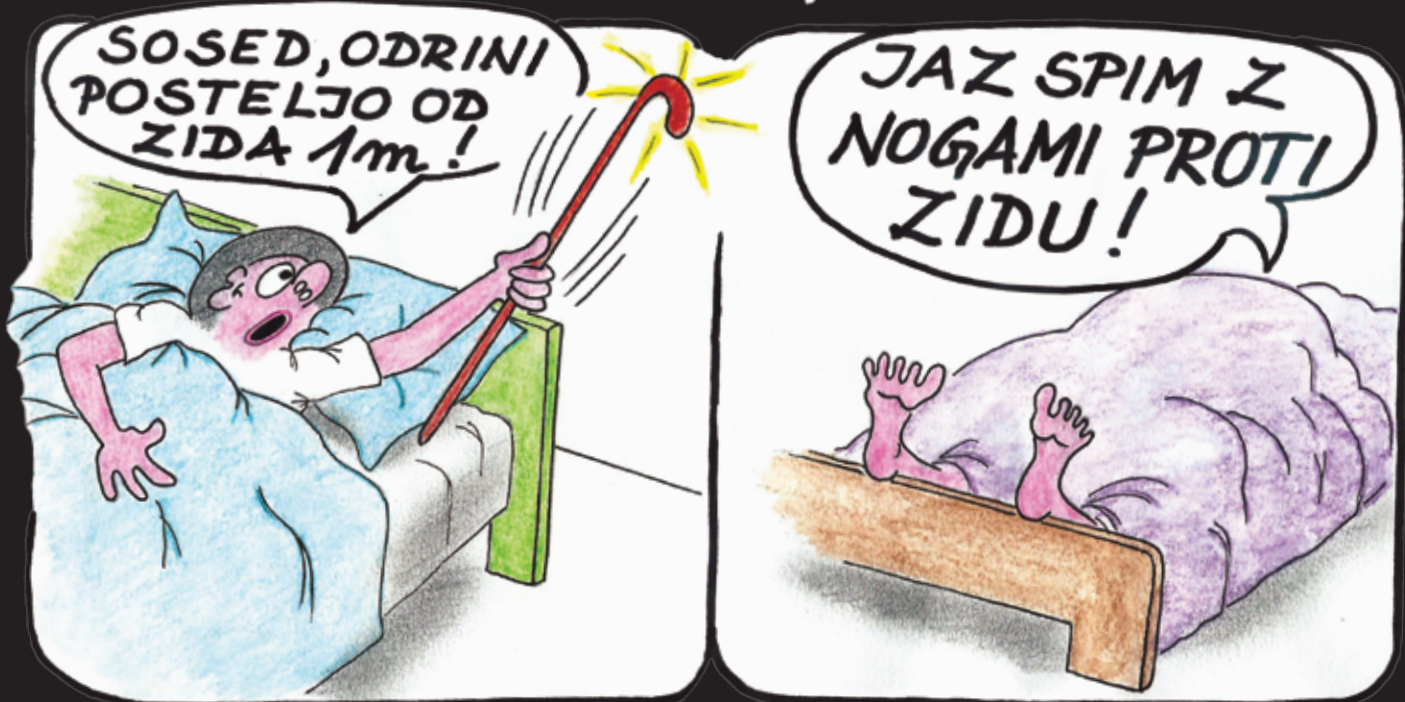
Foto kotiček 24

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovićeveva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Vojislav Šuc
tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: <http://sloembassy.zagreb@gov.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen
kontakt z dežurnim diplomatom:
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

EGON: COVID-19 / 2m RAZDALJE

Junjska številka Sopotij je v znamenju koronavirusa, ki je nasploh zaznamoval zadnje mesece in v kratkem času korenito posegel tudi v naša življenja ter med drugim zaustavil, preložil ali preprečil veliko načrtovanega. V društvu dogodkov ni bilo, okrnjena dejavnost je potekala na daljavo, izleti so bili odpovedani. Ni bilo pričakovati, da bo gradiva za Sopotja dovolj, če sploh, morda le za septembrsko številko. A prva je dvom o tem izrazila grafična urednica Vesna Rožman, prepričana, da bodo ljudje gotovo pisali, pač ustrezno razmeram, medtem ko je vodja planinske skupine Darko Mohar k sodelovanju pozval tudi prijateljska planinska društva na Hrvaškem in v Sloveniji. Odziv je bil nepričakovan, kar nekaj gradiva se je nabralo tudi za naslednjo številko! Sicer pa sta prispevke poslali tudi učiteljici Ksenija Klovar Lukarić, ki poučuje slovenski jezik po modelu C v OŠ Kozala na Reki in Vida Srdoč, ki poučuje dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture v KPD Bazovica. Na daljavo je potekala tudi dejavnost likovne skupine, objavljamo pa tudi zapis o tem, kako je koronavirus zaustavil vaje in nastope plesalcev folklorne skupine. Omejitveni ukrepi pa niso zaustavili vodstva Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, ki je neutrudno nadaljevalo prizadevanja za uvedbo slovenščine na več ravni, se udeležilo webinarja v okviru projekta za mlade Mreža Alpe-Jadran (M. A. J.), na daljavo uspešno organiziralo redno letno skupščino in se srečalo tudi z novo ministrico, pristojno za Slovence v sosednjih državah in po svetu, dr. Heleno Jaklitsch. Tudi v tokratni rubriki Literarni kotiček gostuje Marija Šenk, ki se dotakne aktualnega "sovražnika". Rubrika Si-T spremlja dejavnost Sveta za narodne manjšine Republike Hrvaške (RH), Dragica Jaksetič pa se v Pogledu z onkraj Snežnika ozre na zlorabe oblasti, tudi v Sloveniji navzoče v kriznem času. Rubrika Srečanja tokrat predstavlja Zdenko Kallan Verbanac, v društvu vsestransko dejavno, od planinske, likovne in recitatorske do skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila, predvsem pa pevke v glasbeni skupini Mimo ritma, ki s svojimi nastopi vedno prinaša dobro razpoloženje.

V upanju, da se bodo razmere zaradi koronavirusa v določeni meri uredile, vam želimo prijetno poletje in vas hkrati znova vabimo k sodelovanju in soustvarjanju Sopotij v besedi in sliki.

Uredništvo

OBVESTILO

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem k sodelovanju vabi mlade

Zveza slovenskih društev v okviru mednarodnega projekta za mlade Mreža Alpe-Jadran (M. A. J.) vabi k sodelovanju in zbira podatke o zainteresiranih za morebitno vključitev. Zaželeni so stiki predvsem s slovensko govorečo mladino na območju Hrvaške, od dijakov zadnjih razredov srednje šole do mladih, starih do 30 let, vseh narodnosti.

Krovna organizacija jih želi obveščati o dogajanjih na projektu, poteku spletnih seminarjev in srečanj ter jim pomagati pri vzpostavitvi mednarodnega sodelovanja s slovensko mladino v obmejnem prostoru držav Italije, Avstrije in Madžarske. Namen projekta je tudi vzpostaviti bazo podatkov o slovenskih obrtnikih in podjetnikih s tega območja ter njihovo medsebojno sodelovanje. Vsi zainteresirani se lahko javijo na naslov naslednje e-pošte: zveza@slovinci.hr.

Več na straneh www.slovinci.hr in www.facebook.com/Zveza.Slovinci.HR.

1. februar

Zveza slovenskih društev zaposlila tajnico

Vodstvo Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je v prizadevanju za vzpostavitev rednega in širšega delovanja krovne organizacije sklenilo odpreti delovno mesto tajnice. Na javni razpis za zaposlitev je prispelo več kot trideset prijav. Po pogovorih z vsemi kandidatki, ki so se lahko odzvale, se je vodstvo odločilo za izbor diplomirane ekonomistke Saše Kernjak Zubović. Zaposlena je od februarja in delo redno poteka, a po uveljavitvi kriznih ukrepov predvsem po telefonu in elektronski poti. Vse pomembne novice so objavljene na Facebook strani krovne organizacije, medtem ko stik s člani, društvi in ustanovami poteka večinoma po elektronski pošti.

11. marec

Otroški vrtec Pjerina Verbanac, Labin

Barbara Riman, foto: Marjana Mirković

V okviru prizadevanja za uvedbo učenja slovenščine, zlasti na predšolski ravni kot celodnevno bivanje, je predsednica Zveze slovenskih društev Barbara Riman med drugim zaprosila za pogovor tudi z vodstvom vrtca v Labinu. V sodelovanju s tamkajšnjim Društvom Slovencev in predsednico Silvo Šutar Vujičić se

je sešla z ravnateljico vrtca Pjerine Verbanac Ivano Škopac. Predlog o uvedbi slovenščine je ravnateljica sprejela z naklonjenostjo ter napovedala preverjanje zanimanja in pripravljenost nadaljevati korake za uresničitev pobude.

Barbara Riman pa se je glede uvedbe slovenščine po modelu C s posebnim dopisom obrnila tudi na pristojno hrvaško ministrstvo, ki načeloma močno podpira izobraževanje v manjšinskih jezikih na vseh ravneh. Ministrstvo je v odgovoru med drugim odobrilo njen predlog in krovni organizaciji dovolilo imenovanje zunanjega sodelavca za slovenski jezik in oblikovanje pristojne delovne skupine na državni ravni. To je pomembna novost, ki je doslej ni bilo, z ministrstva pa so tudi izrazili željo po srečanju z vodstvom Zveze slovenskih društev po ukitvi kriznih razmer. | Marjana Mirković

19. marec

Krizne razmere zaradi koronavirusa omejile delovanje

RH je zaradi pandemije bolezni Covid-19 razglasila zaporo in tako je Zveza slovenskih društev, enako tudi članice, delo prenesla na opravljanje dela zdoma. Načrtovane dejavnosti in projekti so se nadaljevali v okviru možnega.

Med temi je tudi mednarodni projekt Mreža Alpe Jadran (M.A. J.), v katerega se je Zveza slovenskih društev vključila lani, namenjen pa je mladim iz sosednjih držav Slovenije – Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške. Sooblikujejo ga Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) iz Trsta, Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca, in Razvojna agencija Slovenska krajina (RASK) iz Monoštra. Cilj projekta je povezovati mlade na omenjenem območju in jih spodbujati k prepoznavanju pomena slovenskega jezika kot prednosti za nadaljnje izobraževanje, zaposlitev ali iskanje priložnosti v podjetništvu.

Letos so bila načrtovana štiri srečanja, a dogovori o tem so, kot siceršnja dejavnost krovne organizacije, potekali v virtualni obliki, prek aplikacije Zoom. Novim razmeram so organizatorji prilagodili tudi dogodka, predvidena 23. aprila in 14. maja, v Podjuni (Avstrija, gost Niko Klanšek) in Trstu (Italija). Prvi je že uspešno potekal v obliki spletnega seminarja (tako imenovani webinar), zelo zanimivo predstavitev in pogovor z vsestransko uspešnim

Saša Kernjak Zubović, foto: Marjana Mirković

Nikom Klanškem pa si je mogoče ogledati tudi na Facebook strani krovne organizacije. Dve srečanja sta napovedani še jeseni, septembra na Reki in novembra v Ljubljani ali na Bledu. Velja dodati, da projekt med drugim predvideva obetajoče novosti, med drugim odprtje spletne trgovine z izdelki slovenskih obrtnikov z območja Alpe-Jadran.

Zveza slovenskih društev na svoji spletni in Facebook strani redno objavlja vse informacije o poteku projekta M. A. J., za zbiranje podatkov o mladih, ki bi se lahko vključili v ta projekt, pa je zaprosila tudi

vsa društva. Poziv v tej zvezi je objavljen tudi na 3. strani te številke Sopotij.

Zveza slovenskih društev se je prijavila tudi na razpis hrvaškega ministrstva za znanost in izobraževanje v okviru posebnih programov za narodne manjšine, in sicer za tri sklope: sofinanciranje strokovnega izpopolnjevanja učiteljev, ki poučujejo slovenski jezik v osnovnih in srednjih šolah na Hrvaškem (predvideno je enodnevno izobraževanje s predavanjem, delavnico in razpravo), literarno tekmovanje učencev in dijakov v teh šolah ter izdajo tiskovin, ki prispevajo k promociji jezika in so namenjene izobraževanju v osnovni in srednji šoli (predviden je izid poučne abecedne pobarvanke – kot pomoč pri učenju slovenskega jezika v prvem in drugem razredu osnovne šole, uporabne pa tudi pri pouku v slovenskih društvih).

▮ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

4. maj

Redna letna skupščina

Agata Klínar Medaković je predsednica NO krovne organizacije, foto: Marjana Mirković

Letošnja redna letna skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je v izrednih razmerah zaradi pandemije koronavirusa in s tem omejitve potovanj in zbiranja večjega števila oseb (še vedno so ukrepi povezani z delovanjem v zaprtih prostorih) potekala nekoliko drugače. Vodstvo krovne organizacije je s predsedniki društev predhodno preverilo, kako naj bi skupščina potekala in večina izmed njih se je odločila za elektronsko izvedbo. Pred tem je nadzorni odbor (NO) na elektronski seji 7. aprila pregledal in soglasno sprejel poročilo o finančnem poslovanju

Zveze slovenskih društev v letu 2019 ter njeno delovanje in porabo sredstev ocenil za skladno s predpisi in opravljeno v duhu dobrega gospodarja.

Skupščina je v elektronski obliki oziroma prek e-pošte potekala od 17. aprila do 4. maja, na dnevnem redu pa so bili poročilo NO za leto 2019, povzetek lanske dejavnosti in načrti za letos, opredeljeni tudi finančno, in razno.

Društva so poimensko udeležbo delegatov skupščine sporočila na potrjenih poverilnicah, vsi delegati so glasovali o vseh točkah dnevnega reda in svoje odločitve posredovali na podpisanim glasovalnem listu. Na skupščini je sodelovalo triintrideset delegatov iz petnajstih društev, ki so soglasno sprejeli vse točke dnevnega reda.

Žal takšna izvedba ni omogočila konstruktivne razprave, gotovo pa bo v prihodnje še dovolj priložnosti za izmenjavo mnenj. Nadejamo se, da bodo nadaljnje skupščine lahko izvedene na način, kot smo ga vajeni sicer. Takoj ko bodo razmere to omogočale, je predviden tudi sestanek predsednikov slovenskih društev na sedežu krovne organizacije na Reki, namenjenem predvsem dogovoru o izvedbi letošnjega srečanja vseh slovenskih društev na Hrvaškem oktobra, če sploh, ker verjetno covid-19 žal ne bo dopustil srečanja v večjem številu. Vseeno pa se moramo zavedati, da so tista prava pot v prihodnost povezuje med društvi, strpnost, upoštevanje različnih mnenj in dialog. Prepričani smo, da se bomo kljub temu, da nam trenutno covid-19 kroji naša življenja, znašli in naše slovenstvo še naprej prenašali mlajšim generacijam.

▮ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

12. maj

Pogovor z ministrico RS, pristojno za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Heleno Jaklitsch

Predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman se je udeležila videokonference z ministrico RS, pristojno za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Heleno Jaklitsch in državnim sekretarjem dr. Dejanom Valentinčičem. Predstavila jima je delovanje krovne organizacije, položaj društev in pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem, dejavnosti na področju povezovanja slovenskih kulturnih društev ter nove zamisli krovne organizacije in predvidene pristope za njihovo uresničevanje.

Barbara Riman je v pogovoru med drugim opozorila na izzive, s katerimi se srečujejo člani slovenskih društev

(prostorska stiska, težave slovenske skupnosti v Zagrebu po potresu, pomanjkanje ustreznih kadrov in njihove zaposlitve, nezadostno financiranje društev na Hrvaškem, ki jih RS šteje za izseljenska). Posebno pozornost je Barbara Riman namenila tudi učenju slovenščine na Hrvaškem, zlasti po modelu C, in težavam pri uvedbi jezika na predšolsko raven. Ministrica in državni sekretar sta se pri tem strinjala, da je treba izkoristiti vse dane možnosti in pouk slovenščine razširiti.

Barbara Riman je sogovornika seznanila tudi s težavami prebivalcev na obmejnem območju, nastalimi zaradi aktualnega mejnega režima (dnevni migranti, karantena itn.). Napovedala je še načrtovano usmerjenost krovne organizacije na področje gospodarstva in razširitev delovanja, kot je na primer pridobivanje sredstev, tudi evropskih, v okviru različnih projektov.

Sogovornika sta med drugim izrazila zadovoljstvo nad izboljšavo zdravstvenih razmer, prejela pa sta tudi vabilo na obisk slovenske skupnosti na Hrvaškem, ko bo to mogoče.

■ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Dr. Helena Jaklitsch, foto: www.gov.si

20. maj

Kandidatura za parlamentarne volitve

Zveza slovenskih društev je poslala poziv vsem slovenskim organizacijam in predstavnikom slovenske narodne manjšine za iskanje osebe, pripravljenih kandidirati na parlamentarnih volitvah na Hrvaškem v 12. volilni enoti, v kateri se volijo predstavniki narodnih manjšin. Kot je znano, ima slovenska manjšina pravico zaradi (ne)številčnosti, sicer bolj formalno, voliti svoj sedež v parlamentu skupaj s štirimi drugimi manjšinami (albansko, bošnjaško, črnogorsko in makedonsko).

Predčasno razpisane volitve za 5. julij so kljub temu, da je bila to tema že na srečanju novembra lani, določeno presenečenje, in ker slovenska manjšina še vedno nima morebitnega kandidata, je vodstvo krovne organizacije poslalo omenjeni poziv.

Poslanka v zadnjem mandatu Ermina Lekaj Prljaskaj, izvoljena iz vrst albanske narodne manjšine, slovenski narodni manjšini ni namenjala pozornosti in ta sploh ni omenjena v Operativnih programih za narodne manjšine za obdobje 2017–2020. Dejavnost Ermine Lekaj Prljaskaj v saboru tudi ni prinesla nobene izboljšave za slovensko narodno manjšino. Potrditev pač, da se mora slovenska narodna skupnost za izboljšanje svojega položaja bolj potruditi sama, in edinstvena priložnost za to so parlamentarne volitve.

■ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

28. februar

Dom na Sviščakih gostil občni zbor PD Snežnik

Kot vsako leto je tudi letos občni zbor PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, katerega kolektivni član je tudi PS KPD Bazovica, potekal v planinskem domu na Sviščakih. Udeležence so pričakali na novo asfaltirana cesta do doma, skoraj v celoti obnovljen dom in zimska idila s petimi centimetri novozapadlega snega.

Na občnem zboru se je po štirinajstih letih pridnega dela od vodenja poslovila dosedanja predsednica Darinka Dekleva. Planinci KPD Bazovica so z njo izpeljali veliko skupnih projektov: štirinajst srečanj Prijateljstvo brez meje, proslave stoletnice in 110. obletnice delovanja PD Snežnik ter 10. in 15. obletnico delovanja PS KPD Bazovica, več skupnih izletov, znamenito Trilogijo ob proslavi desetletnice reške PS in še marsikaj bi se dalo naštet. Skupnih srečanj bo še veliko, z odstopom z vodilnega mesta se namreč ni prenehalo Darinkino druženje z gorami. V imenu KPD Bazovica ji izrekamo veliko zahvalo za dobro sodelovanje in marsikateri lep trenutek.

PD Snežnik bo do volilnega občnega zbora vodil Domen Strle.

■ Darko Mohar

Domen Strle in Darinka Dekleva, foto: Milan Grlica

6. marec, Državni arhiv Reka

Korajža je ženskega spola, razstava

PS KPD Bazovica je v sodelovanju s Slovenskim planinskim muzejem (SPM) iz Mojstrane organizirala razstavo o najuspešnejših slovenskih alpinistkah. Pripravila jo je avtorica Saša Mesec, kustosinja SPM.

Gostovanje razstave na Reki je plod večletnega dobrega sodelovanja SPM in PS KPD Bazovica. V izvirni postavitvi ima razstava štiri dele: prvi govori o začetkih ženskega alpinizma v Sloveniji, drugi predstavlja dvajset alpinistk, tretji s številnimi fotografijami in osebnimi predmeti prikazuje njihovo življenje ob alpinizmu, medtem ko je četrti del namenjen računalniški aplikaciji Baza, ki je bila na Reki na vpogled samo ob odprtju razstave. Obstaja še peti del, v katerem so v tiskani obliki podani odgovori alpinistk na več osebnih vprašanj – knjižica se imenuje Na štiri oči.

V sodelovanju s Hrvaško planinsko zvezzo (HPZ) pa je bila razstava na Reki razširjena s panojema o razvoju ženskega alpinizma na Hrvaškem. Ta del razstave je hkrati priča tudi zelo dobrega sodelovanja planincev in planinskih zvez Slovenije in Hrvaške.

O hrvaškem ženskem alpinizmu je na odprtju spregovorila osvajalka gore Cho Oyu, visoke več kot 8.200 metrov, reška novinarka Vedrana Simičević. Na predavanju pa je svojo alpinistično in življenjsko pot predstavila Marija Štremfelj, osvajalka štirih osemtisočakov, z možem Andrejem pa sta kot prvi zakonski par stala tudi na vrhu najvišje gore sveta, Mount Everestu.

Kulturni program ob razstavi je izpolnil nastop mešanega pevskega zbora KPD Bazovica, ki ga je tokrat vodil Igor Vlajnić, povezovalka pa je bila Eva Ciglar.

Razstava je bila odprta dva dni pred 8. marcem, dnevom, ko se praznuje začetek ženske borbe za enakopravnost z moškimi. Ta enakopravnost ni dosežena niti do današnjega dne. Zato je bila razstava posvečena tudi tem prizadevanjem, z dodatno dimenzijo spodbude vsem ženskam, da zberejo dovolj moči za premaganje vseh previsnih sten in Himalaj, ki jim v resničnem življenju preprečujejo izraziti vse svoje vrednote. ■ Darko Mohar

Z razstave, v ospredju Andrej in Marija Štremfelj, foto: Lidija Tuškan Mohar

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

7. marec, Ženske v hribe in sprehod po kastavskem gozdu

Uspešno je izpeljan še en tradicionalni izlet. Koliko smo moški člani PS dobri za ženski del skupine, lahko povedo samo one. No, vsaj enkrat na leto se spoštuje tradicija skupnega, lažjega izleta v naravo in druženja po njem. Seveda z obvezno vrtnico kot majhnim znamenjem zahvale in pozornosti.

Letos je bil pohod izpeljan po kastavskih gozdovih Lužina in Loza, neverjetnem kotičku narave v bližini številnih in večjih naselij. Pohod je potekal po izredno dobro označenih poteh in stezah kraškega gozda. Ob lepem vremenu in številnih znakih pomladi je bilo tudi vzdušje med udeleženci izredno. Deset kilometrov poti, nekaj manj kot dvesto metrov skupnega vzpona, tri ure lahkotne hoje. In nato vzpon na lep razgledni vrh Stanič, visok 465 m, s katerega je razgled na ves Kvarner, Učko in Čičarijo ter

Snežnik na severu. Številni ostanki rapalske meje in prijeten oddih na Spinčičevem bregu so popestrili izlet.

Zaključek je bil zdaj že tradicionalno v gostilni na Grobniškem polju – malo glasbe in plesa, veliko dobre volje in na koncu še *fritule* iz domače Lidijine kuhinje za posladek. ■ Darko Mohar

Vrtnice za pridne članice, foto: Darko Mohar

Darko Mohar in Sandra Grudenic, foto: Marjana Mirkovic

Namesto načrtovanega: Tu smo, še smo!

Zaradi pandemije koronavirusa in prepovedi gibanja so morali biti odpovedani tudi vsi načrtovani izleti in dogajanja PS KPD Bazovica. Da Sopotja ne bi ostala brez vsebine, je vodja PS KPD Bazovica Darko Mohar pozval člane in prijatelje, naj pišejo, *"naj bo to naš upor proti pošasti, ki trenutno obvladuje naša življenja. Pišite, kaj počnete, o čem razmišljate, pišite za literarni kotiček o vsem, kakorkoli povezanem s KPD Bazovica, pišite o spominih na izlete, dogodke in vse lepo, kar smo skupaj doživeli ... Naj bodo Sopotja tokrat drugačna, naj bodo ... naj se vidi, da se vsi skupaj zmoremo in znamo postaviti pokonci. Pišite in bodite zdravi!"*

In res so pisali o dejavnosti v novih okoliščinah, spominih, planinskih prijateljstvih, skoraj pozabljenih običajih...

V nadaljevanju objavljamo razmišljanji tajnice KPD Bazovica Sandre Grudenic in Darka Moharja ter zapise, prejete iz folklorne in likovne skupine, pouka slovenščine in prijateljskih planinskih društev. Uredništvo se vsem iskreno zahvaljuje za prijazen in hiter odziv, zanimive prispevke in lepe fotografije.

Zapisi ene tajnice

V največjem viharju priprav na otvoritev velike razstave nas je zmotila vest, da se razmere zaostrujejo. Vse se za trenutek ustavi. Kaj zdaj? Nadaljujemo? Prekinemo? Pozabimo? Joj, ne! Samo to ne! Vse priprave, vsa poslana vabila, vsi napisani govori itd. bi propadli! Pa kaj je s tem virusom? Ali resno misli zmagati v naši dnevni rutini? O, pa ne bo!

Telefoni zvonijo – planinski skupini je odpovedan tradicionalni izlet na Tržaško, razočaranje je veliko. Naš zbor, ki prepeva že triinsedemdeset let, je tudi hudo žalosten, ne potujejo na nastop v Slovenijo. Pa tako pridno so vadili, tako so se veselili. Zbor je prav srčno odpel na otvoritvi razstave Korajža je ženskega spola, a že v okrnjeni sestavi – strah se je že zavlekel med pevce. Vsi so že starejši, in to prav dobro razumem.

Razstavo smo torej uspeli otvoriti slavnostno, v stilu, kot smo si ga zamislili. Vrhunsko oddelano! Nato pa je naenkrat vse zamrlo, utihnilo ...

Ponedeljek, 9. marec – nenavadna tišina, tudi v lokalu, ki je na vrtu našega društva. Čudno je, hkrati pa je ta mir tako sproščujoč, slišim petje ptičkov na okenski polici. Danes ne bo vaj, pa tudi ne jutri in naslednje dneve. Kako ne? Ustavili smo dogajanja po navodilih epidemiologov, ustavili smo čas in naša življenja po navodilih virusa, nove pošasti, ki pravi, da mu je ime covid-19. Moje ime je Sandra. In? Ostala sem sama v hiši društva, v kateri je zlovešče tiho. V elektronski pošti na ekranu naredi "klink" – ah, odločba o delu na domu! In spet ponovim: kaj zdaj? Kaj potrebujem doma? Nimam pojma, vse – dokumente, mape, ključek s podatki iz računalnika, mi v glavi roji z veliko hitro-

stjo. Vse sem skrbno ugasnila, zaprla, zaklenila, zalila rožico. Razmišljam, ali naj tudi njo odnesem domov. Obdajo me neka žalost, nemir, negotovost. Očitno gre zdaj zares.

Doma razmišljam, koga in kako obvestiti o spremembi. Veliko članov je dejavnih na Facebooku, tam dam objavo o trenutnem nedelovanju vseh aktivnosti. V komentarjih si želimo samo obilo zdravja in po stotič se ponavlja #ostanidoma. A čutim žalost in strah v glasovih naših članov, ko se pogovarjamo po telefonu. Še dobro, da imamo vse te aplikacije na računalnikih in mobilnih telefonih. Začetni strah se je s tedni počasi obrnil na humor, objavljamo vse več smešnih slikic, pesmic in vicev. Previdnost pa vseeno ostaja.

Vsi hrepenijo po druženju, planinci po hribih, plesalci po plesu, igralci po smehu gledalcev, zbor po petju, pogrešamo druženja likovnikov, glasbenikov in fotografov. Sprašujemo se, kdaj nadaljujemo. To bi mogoče še lahko napovedali, ampak kako bomo nadaljevali, nas bolj muči. Hm, odgovora za zdaj ni, in to vse tišči.

Mnogi imajo sorodnike v Sloveniji, do katerih sedaj ne morejo. Veliko ljudi je že klicalo, sprašujejo, ali lahko grejo čez mejo. A ne morem pomagati. Tudi naši prijatelji iz Slovenije bi zelo radi prišli na obisk, na nastope, ki smo jih načrtovali. Obžalujemo, da očitno ne bo tako. Pa tako smo se veselili bogatega programa, ki smo ga skrbno pripravljali.

Ob pisanju teh vrstic misli bežijo k vsem, ki so zboleli zaradi te pošasti, ki nas je zaklenila v naše domove. Na srečo so naši člani dobro držijo se vseh navodil. Slišim, da se kujejo načrti za dan po tem, za dan po covidu-19. To bo dan, ko si bomo vsi skupaj nazdravili na našem sončnem in cvetočem vrtu. To bo dan, ko bomo spet zagnali naše aktivnosti, ki jih zelo pogrešamo, s polno paro.

"Zagotovo danes bo srečen dan ..." si bomo zapeli ob melodijah istoimenske pesmi Tomaža Domicelja. Mi ga čakamo nestrpno. Kaj pa vi?

█ Sandra Grudenic, tajnica Slovenskega doma KPD Bazovica, Reka

IZ FOLKLORNE SKUPINE

I Folklor in Črna kraljica Korona

Tako neresnično so marca zazvenele besede vodje folklorne skupine Nataše Grlica, da vaje prihodnjo sredo odpadejo, spremljal se bo položaj ... Minevale so srede, več kot dva meseca, vse do danes. Zamrle so vse dejavnosti v našem društvu.

Člani so si začeli medsebojno pošiljati sporočila po družbenih omrežjih, prgišče domslíc, šale, toda prostega časa je bilo veliko preveč. Malo nas je sicer lahko potolažilo gledanje odličnih repriz na televiziji, kot so folklorni nastopi skupine Lado, etno revije ali oddaje Po Lepi naši, pa listanje po svojih albumih in zgoščenkah z nastopov.

Vse to me je spomnilo na otroštvo in priljubljeno igro "Črna kraljica en, dva, tri...", ki se je igrala na naših dvoriščih pred obdobjem televizije, mobilnikov, družbenih omrežij. Enega izmed otrok v skupini se izbere za Črno kraljico in ta je s hrbtom obrnjen proti drugim sodelujočim v igri. Ko izgovori strašne besede "Črna kraljica en, dva, tri...", se naglo obrne in tedaj vsi otroci, ki so se ji približali, da bi se je dotaknili, v hipu okamnijo v določenem gibu, nenavadni pozi, s čudnim izrazom lica itd. Nam v folklorni skupini se je zgodila Črna kraljica Korona, zastali smo v plesnem koraku Primorskega plesa, ki smo ga tako marljivo vadili. Pripravljali smo se za gostovanja in nastope v slovenskem društvu v Budimpešti, s Slovenci iz Kaknja pri nas na Reki, za sodelovanje na

etno dogajanjih v San Remu itd. Kako samo je bil živahen in razburljiv dogovor o novih nošah za Primorski ples – komaj smo ugotovile, kateri izmed nas najbolje pristaja zelena, kateri pa rdeča ali modra barva. Toda vse se je zaustavilo, Črna kraljica Korona nas je zamrznila. Sedaj dobesedno čakamo, da se s toplimi poletnimi dnevi odmrzujemo.

Ni odveč omeniti, da ta otroška igra temelji na srednjeveški legendi o Črni kraljici, vladarici Medvedgrada. O njej govorijo različne zgodbe, iz vseh pa izhaja, da je bila hudobna ženska, oblečena v črno, ki je med podaniki vzbujala strah, zlasti med otroki pa se je ohranil pregovorni izrek, s katerim so strašili otroke, da jih bo vzela Črna kraljica, če ne bodo pridni.

No, pa ni vse tako črno kot kraljica iz otroške igre, prihajajo lepi dnevi in obetajoče napovedi. V folklorni skupini pripravljene čakamo našo sredo in vaje. Anita, Ivica, Jasmina, Jasna, Marcella, Martina, Milena, Nataša, Nenad, Nina, Nevenka, Slavica, Stella in Zvijezdana pričakujemo tudi harmonikarja Ivana in fante iz tamburaške skupine. **I Slavica Vuković Bačić**

Z nastopa na enem izmed gostovanj, arhiv skupine.

IZ LIKOVNE SKUPINE

Vodja likovne skupine Tihana Karlović je delovala tudi v času omejitve gibanja in nam poslala prispevke članic.

I Z ustvarjanjem proti osamitvi

Pandemijska širitev enega virusa je čez noč spremenila naša življenja. Pošast "korona" je ves svet pahnila v osamitev. Omejitve, ki jih do zdaj nismo doživeli, so naglo zaustavile vsa društvena dogajanja in medsebojno druženje, ostali smo zaprti med svojimi štirimi stenami. Znano je, da vsaka osamitev slabo vpliva na čustveno razpoloženje vsake osebe.

V tem "kataklizmičnem" času je naša mala likovna skupina našla način, da se la-

hko zoperstavi tej pošasti in si olajša vsakdan. Povezale smo se namreč prek omrežja Viber in se iz dneva v dan vse več virtualno družimo, rišemo, podpiramo ena drugo, se šalimo, komentiramo in vse to, začinjeno s humorjem, deluje kot blažilo v teh čudnih časih. Naša Tihana vse usklajuje z velikim zanosom, kot to pač lahko počne neka mlada, vedra oseba, ki vsem nam prenaša to svojo pozitivno energijo – hvala ji za to! Humor in ustvarjalno delo sta nam gotovo v pomoč in lajšata premagovanje te krize. Sama z veseljem komaj čakam "cingljanje" Viberja in nove izzive. **I Lidija Tuškan Mohar**

Slavica Afrić

Razpoloženje iz karantene

Najtežje doživljamo fizično razdaljo. Ne moremo se kar pretvarjati, da nismo občutljive in da nam ni težko.

Ženska skupinica, ki se med seboj komaj pozna, je svoja razpoloženja vsakodnevno izražala s črticami, linijami z vodenim tušem ali kakšno barvo (če je to dovolila Tihana) in prek omrežja Viber všečkala ena drugo kot podporo za vsako stvaritev. V likovni komunikaciji vsakodnevni izzivov pa se je porajalo tisto "nekaj". In veselim se vnovičnega srečanja v KPD Bazovica!

■ Suzana Lunder

Likovna skupina ob koroni

Ob četrtkih zaslišimo zvonjenje din, din, don, to nas naša Tihana kliče na telefon.

Vse nas je vpela v omrežje Viber, da nam virtualno zada naloge nove.

Komentira naša dela, me jo pozorno poslušamo in takoj po tušu, svinčniku ali barvah posežemo.

A ne mislite, da je to vse, vsak dan pred nami so izzivi novi.

Izziv prvi zelenjava, izziv peti najljubši cvet ... in tako smo uspele narisati celo portret.

Uči nas, da se s pogledom, nedogledom, dobi perspektiva, s črtico, piko in linijo pa tudi tekstura motiva.

Vsakodnevno pošiljamo in komentiramo dela, ena drugi smo moralna podpora.

Ob risbah pošiljamo tudi različne fore, da bi ublažile koronske more.

Ko bo korona odšla in se bomov dom vrnile me, bomo te virtualne izzive gotovo pogrešale vse.

■ Renata Jerkov

Lidija Tuškan Mohar

Virtualno

V teh težkih dneh,
ko celi svet je v skrbeh,
preprečilo nič ni naše Tihane,
da nadaljuje z likovno skupino,
enostavno, virtualno.

Z veseljem ta izziv smo sprejele
in več kot prej
zagnano ustvarjati začele.
Kadar Viber zazvoni, pustimo vse,
vzamemo v roke čopič in barvice.
Srce nam zaigra, to nas veseli
in od črnih misli sprosti.

Z ljubeznijo nas Tihana o umetnosti uči
in do zahtevnih tehnik spravi.

V grafiki naenkrat smo se znašle,
večkrat utrujene roke so nam padle.
Na koncu ponosne bile smo vse,
da obvladale smo jo, mimogrede,
in na svoji prvi razstavi predstavile.

Polni risb so naši zvezki.

In kaj je perspektiva?

Izumil jo je znani arhitekt Brunelleschi,
ki je projektiral tudi kupolo firenške katedrale.
Matematika in geometrija osnovi sta vsega,
naj bo miza, stol, kvader, krog ali vrh brega.
Vsakdanji likovni izziv nas izpolnjuje in
v upanju, da življenje spet se vrne v normalno,
naša skupina ustvarja virtualno!

■ Zdenka Kallan Verbanac, maj 2020

Nevenka Mudrić Saltović

Mirjana Katalinić

Zdenka Kallan Verbanac

Sedim in razmišljam

Sedim pred računalnikom in premišljujem. A ne kot tisti v starem vicu: "Samo *sjedim*." Do sedaj je naša PS v vseh osemnajstih letih vsako leto izpeljala najmanj 80–90 % načrtanega programa. A načrt je vedno bil velik: vsaj dve dogajanji mesečno, petindvajset do trideset izletov, pohodov, razstav, predavanj, čistilnih akcij v Slovenskem domu, občnih zborov prijateljskih društev, sodelovanj in še bi se dalo naštevati. Tu in tam je odpadel kakšen izlet zaradi slabega vremena ali premalo zanimanja, vse drugo je šlo tekoče. In kaj je sedaj prišlo na ta svet? Leto smo začeli odlično, s stoo odstotno izvedbo načrta za januar in februar – Novoletna Učka, Neznana Istra, Slovenski Kras, Tečaj hoje v zimskih razmerah, Maškaradna Učka itd. Potem se je začelo: najprej smo na boljše čase do nadaljnjega preložili srečanje z bistriškimi in tržaškimi planinci, Prijateljstvo brez meje, razstavo Korajža je ženskega spola smo uspešno odprli in jo po desetih dnevih hitro zaprli, saj se je stanje slabšalo iz dneva v dan. Še sreča, da jo je moč videti v virtualni postavitvi prek računalnika. Odpovedali smo srečanje s planinci PD RTV Ljubljana na Krku, pa tradicionalni Krk 2020, aprilski izlet v Hrvaško Zagorje na Ravno goro. Odpovedani bodo, kot kaže, tudi majski in junijski izleti, saj je epidemija po svetu komaj na začetku, Zahodna Evropa jo je dočakala popolnoma nepripravljena za tak pomor, iz Amerike prihajajo novice o strašnih številkah okuženih in umrlih.

"Čučim kuć", poslušam in se držim navodil štaba, *stožera*, sedim za računalnikom in komuniciram virtualno s planinskimi in vsemi drugimi prijatelji. Pišem. Z materjo se slišim telefonsko, obiskati je ne morem. Še sreča, da imam vrt ter neskončno idej in nalog, ki so bile do sedaj pometene pod preprogo. Če bi mi kdo prinesel *zbrkan* arhiv naše PS, je sedaj pravi čas za njegovo ureditev. Jaz pa ne morem iz Mavrincev niti do trgovskih

Darko Mohar, foto: Anita Hromin

središč brez dovolilnice, ker so ta na terenu druge občine, občine Bakar. Prihajajo sončni dnevi, gore vabijo, tudi morje postaja vse bolj spomladansko modro, življenje se v telesu prebujajo in išče akcijo.

Sedim naprej in še razmišljam. Ali je planet s tem človeštvu pokazal rumeni karton? Ali ga resnično toliko izkoriščamo, uničujemo, svinjamo, da ne more več trpeti? Ali rumenemu kartonu, če se ne popravimo – in sigurno sem, da se, ko bo pošast mimo, ne bomo izboljšali in da bomo še z večjo vnemo udarili po našem planetu –, sledi rdeči karton? Ali veste, kaj pomeni rdeči karton v nogometu? Marš ven iz igre!!!

"Ajde, Mohar, *dosta je bilo, budi kao onaj iz vica, ne razmišljaj, samo sjedi!*"

Darko Mohar

Sopotja

Tam na sopotjih se srečujemo, brez njih bi bil svet manj lep, ne bi nastajale mnoge zgodbe, ki dajejo življenju globlji smisel in pomen. Ne vem, koliko let je minilo, toda če ne bi bilo takratnega srečanja, tistega zdaj že davnega sopotja na Dovjem, bi bila s Francko, mojo ženo, prikrajšana za mnoga neprecenljiva, na novo rojena znanstva in srčna prijateljstva, za iskricke veselja v očeh, za prej neznana pota in z njimi povezana doživetja.

Bilo je na Dovjem v Zgornjesavski dolini, tam, kjer se, ko stojiš visoko nad Savo in njenimi belimi prodi daleč spodaj v dolini, spogleduješ s Triglavom in njegovo soseščino. To je kraj, ki se mu zares poda Cankarjeva poetična misel, ki jo poznamo vsi: "In potem mu je ostalo polno prgišče lepote ..." Prav tam je vaški župnik Aljaž sanjal in snoval svoje melodije za gorjansko samozavest in načrtoval svoja domoljubna pota na Triglav, tam so nekoč davno prvi domačini ustvarili svoje "dolge njive" – Dovje in se od nekdaj spogledovali z gorami.

Prebivalci Dovjega so Dovžani in najbližji sosede smo jim Mojstrančani, ki pozimi prezebamo v mrzli dolini spodaj ob Savi, iz katere se kadi sopara, ko se Dovje koplje v soncu. Tudi midva s Francko sva že lep čas Mojstrančana, toda čeprav smo Dovžanom vsi skupaj nevoščljivi, živimo od nekdaj z njimi v dobrem, prijaznem sosodstvu. Zgodilo se je tudi že, da se je katero dekle z Dovjega omožilo v Mojstrano in tudi kakšen fant iz Mojstrane se je že priženil na Dovje. Res pa je tudi, da imata vasi vsaka svoje gasilsko društvo, toda le eno, skupno turistično društvo. Tako je nekoč, zdaj tega žal več ne delamo, omenjeno društvo pripravljalo prijetne tedenske vaške večere za go-

ste, obiskovalce obeh krajev, in mene so pri tem nagovorili, da sem na tistih večerih predaval s svojimi diapozitivi. Prav ste prebrali, z diapozitivi, ker takrat digitalne tehnike še nismo uporabljali.

Na enem izmed tistih srečanj sva se spoznala z Darkom, ki je bil takrat v gosteh pri svojem prijatelju v Mojstrani. Vem, da vam ni treba posebej povedati, kateri Darko je bil to. Koga drugega bi človek srečal sredi tistih hribov, če ne Darka Moharja. Beseda je dala besedo in nastajati so začeli načrti. Prvi med temi načrti je predvideval ponovitev mojega takratnega predavanja na Reki, seveda za člane PS v slovenskem društvu. Naj povem, čeprav mi je glede na mojo hribovsko preteklost nerodno, da sva s Francko tistega dne na Reki doživela tudi najino prvo Učko. No, besedo bom vzel nazaj. Nič mi ni nerodno! Od tistega dne je Učka ena izmed mojih (najinih) najljubših gora. Prav nič me ne moti, če je ob kakšnem obisku zavita v meglo, da ne vidiš prsta pred nosom in je najlepši razgled, kakor včasih rečemo, v nahrbtnik, kadar se v njem skriva kaj dobrega. Meglenih dni sem imel na Učki na srečo malo, zato pa več daljnih, sončnih morskih razgledov in zvezdnatih noči nad sijočo Reko in Opatijo.

Naj povem, da naša zgodba s tistim predavanjem na Reki ni bila končana. Še eno predavanje sem imel, ne vem več, o čem, in ponovno je nastopila Učka, da bi dodala svoje čare tistemu dnevu, toda z menoj in s Francko sta prišla še dva, ki ju zdaj že dolgo uvrščava med svoje najbolj-

še prijatelje, Breda in njen mož Vilko. To seveda ni bilo naključje, kajti onadva sta prijatelja z Darkom, njegovo družino in društvom že zelo dolgo.

Naj dodam, da je takrat nastala ena izmed triperesnih deteljic, kakršne rastejo na vseh koncih in krajih, ne le na travnikih in seveda tudi v tej družini, vse do zadnje pa pomenijo trdno prijateljstvo. Tri je najpogostejše ljudsko število in ima v naravi nesluteno moč. Takrat, pod vplivom in dobrohotnostjo te deteljice, sva s Francko izvedela za vsakoletne izlete v neznano, vselej v Istro in vselej takoj po novem letu. Kako nama je bilo žal, če sva morala katerega izpustiti. Čeprav tudi sama že od mladih nog poleti zahajava v Istro, sva jo z "izleti v neznano" začela spoznavati čisto na novo, predvsem pa v družini, ki ji ni para.

In potem sva izvedela za Krk. V tem primeru seveda ne gre za čisto navaden Krk, sicer zelo lep otok v Jadranu, ki sva ga doslej le bežno poznala. To je "Krk za prijatelje"! Verjeli ali ne, toda prav zaradi "Krka za prijatelje" sva v Baški preživela medeni teden po petdesetih letih najinega zakona. Francko sem namreč spoznal kot odlično in tudi zelo lepo, simpatično mlado alpinistko, ki je že takrat zmogla najtežje smeri v naših stenah. Kot nalašč je bil prvi gorski vrh, na katerem sva stala skupaj, prav Stenar, ki sleherni dan, dan za dnem gleda dol v našo Mojstrano. Najina prva skupna plezalna smer je bila v sosednjem Triglavu, tako da sem se mu šel ravno pravi čas poklonit in ga mimogrede ponižno vprašat, če bi mi dovolil zasnuti njegovo mlado častilko. Imela sva torej tisti čas pred mnogimi leti veliko lepega, le denarja nič, zato sva si privoščila najin medeni teden šele ob zlati poroki na Krku. Ker triperesna deteljica prinaša srečo! Toda ne zamerite, ker prehitevam dogodke. Najina tokratna Baška je bila šele zadnji obisk, namenjen otoku. Raziškovati Krk v družini prijateljev, predvsem pa poznavalcev, je nekaj čisto drugega, zelo posebnega. Tudi čas za vsakoletni "Krk za prijatelje" je vselej tak, čas, ko so visoke gore še na debelo zasute s snegom, ko Gorenjci običajno še ne mislimo na morje, ko še ni zares konec dolge zime. Žal bomo letos zaradi pošasti, ki se je pritihovala v našo bližino in nam grozi, ponovno odšli na Krk kot prijatelji veliko kasneje. Toda te izjemne

Foto: Joža Mihelič

tradicije si ne bomo dovolili vzeti, čeprav bomo na skupnem izletu morda le najzvestejši. Če se ozrem na vsa dosedanja prijateljska pota po Krku, jih lahko označim le s presežno besedo – prelepo! V resnici bi moral uporabiti močnejši izraz, recimo tujko "super", pa mi v tem primeru ne zveni prav, čeprav jo je nekoč na koncu pridige o Božjem kraljestvu uporabil srenjski župnik v Bohinju in zaključil: "Božje kraljestvo je enostavno nekaj super!"

Kaj pa večdnevna skupna pota po Velebitu, Hvaru, Braču, Pelješcu in Korčuli, mnoge ture na ta ali oni gorski vrh po zanimivih krajih, ob rekah in jezerih ter celo srečanja ob sijajnih dramskih nastopih, ki jih je ta skupina sposobna pripraviti? Ne poznam društva, ki bi zmoglo kaj takega, v takem obsegu in vse po vrsti tako kakovostno. No, za velik denar morda že, toda najboljše stvari na tem svetu so zastoj. Predvsem pa so trdne, resnične prijateljske vezi nekaj, česar se ne da kupiti. Ta misel me je spomnila na Seattla, velikega poglavarja Sujev, in njegovo pismo predsedniku ZDA: "Kako naj vam prodamo modrino neba ..." Nebo in prijateljstvo nista nikjer na tem svetu naprodaj in tudi nikjer drugje ni nebo tako sinjemodro kot nad Jadranom, skupne prijateljske poti niso nikjer lepše in prijetnejše. Ne kupovati ali jemati, najlepše, najvrednejše in najbolj plemenito je dajati. Ne bom veliko zgrešil, če napišem, da je to tiho vodilo naše planinske družine in seveda osebno Darkovo vodilo. Biti član te družine je velik privilegij. **Joža Mihelič**

Da ne bodo Sopotja prazna: Moji spomini na PS Bazovica

Z enega od izletov, foto: Maruška Lenarčič

Za dežjem pride sonce – vedno. Zdaj imamo sonca v izobilju, za čakamo na tisto pravo, po koroni, ko se bomo spet družili, skupaj hodili po poteh v sijoči, na novo ozeleneli naravi.

Za zdaj nam ostajajo le samotne poti ter razmišljanja in razglabljanja ob mnogoštevilnih spominih. Neomejeno se lahko potapljam v preteklost in prikličemo mnoge lepe in prijazne spomine. Misel nam uide na naše drage, ki jih ni več med nami, pa na bližnje prijatelje, ki jih pokličemo, poklepetamo z njimi, skupaj obujamo spomine. Ti so zdaj še kako dragoceni.

Misli mi najpogosteje zaidejo med trenutke, preživete na poteh v naravi, po hribih in gorah. Od tu preskočijo na številne prijatelje in znance, s katerimi sem doživljala to neprecenljivo lepoto, pa tudi na vse tiste, ki sem jih spoznala prav tam, v meni najljubših koticah. Mednje spadajo in med njimi zasedajo pomembno mesto prav planinci PS Bazovica. Dobro sem si zapomnila: moje prvo srečanje z njimi se je zgodilo na tradicionalnem

spominskem pohodu bazoviških junakov. Natančno vem, da sem z Darkom Moharjem prvič spregovorila na prekrasni razgledni poti nad dolino Glinščice. Kdaj je bilo to?! To je težje vprašanje ...

Pa saj imam fotografije! Tako začnem iskati po svojem bogatem fotoarhivu. A prav tega, kar iščem, ni. Kot običajno, se jezim sama pri sebi. A kdor išče, ta tudi najde! Razveselim se obeh najdenih posnetkov in spomin mi seže vse do našega prvega srečanja. Ko sem v koloni planincev zaslišala "kastavščino" ali nekaj podobnega, radovedna in "klepetuljasta" kot sem, hitro povprašam, ali so oni člani PD Kamenjak ali Platak z Reke, in se hitro pohvalim, da poznam nekaj njihovih članov, ker smo nekoč, v skupni državi, bistriški in tudi koprski planinci veliko sodelovali. Glej ga zlomka, nisem bila daleč od resnice! Razkrijejo mi, da so tudi oni formalno člani PD Snežnik Ilirska Bistrica, da so sicer z Reke, Slovenci, planinci, združeni v PS pri Slovenskem domu Bazovica. To mi je bila prva vest o tej zanimivi skupini. Moj promocijski duh je takoj ugotovil, da mora o tem izvedeti ves vesoljni planinski svet. Zato sem Darka začela nagovarjati, naj o njihovi skupini in delovanju kaj napiše na spletno stran Gore-ljudje, pa v Primorske novice v takratno prilogo Rekreacija. Med nadaljevanjem poti sem izvedela še, da se tega pohoda udeležijo vsako leto, saj nosijo ime Bazovica v spomin na bazoviške junake – simbol upora in antifašizma. Seveda sem bila navdušena nad povedanim. To je bilo nekaj za mojo pri-

morsko dušo, ki so ji starši vcepili antifašizem že v rani mladosti, saj so ga dodobra spoznali v svojih najmlajših letih. Kmalu se je pojavil med nami še glavni organizator pohoda Viktor Stopar in nastala sta dva posnetka, ki mi predstavljata neprecenljivo dragocenost – to je bilo v nedeljo, 6. septembra 2009.

Od takrat pa vse do zdaj se me reški planinci niso rešili. Prevzela me je njihova odprtost, pripravljenost na povezovanje in sodelovanje. To so ljudje odkritega duha, ljudje s srcem, ki jih moraš imeti rad. Stkali smo močne vezi, najprej osebne, nato tudi društvene. Že naslednje leto sem se jim pridružila na enotedenskem spoznavanju otoka Lastovo. Če je le mogoče, se udeležujem tudi njihovih zanimivih pohodov. Sproščenost slovenskih planincev z Reke in njihovih somišljenikov, svobodno razmišljanje, podobni pogledi in vrednote, predvsem pa pristna navezanost na naravo in solidarnost, pa spoštovanje zgodovinske in kulturne dediščine ter tradicije, vse to me še danes navdušuje in ohranja mojo naklonjenost skupini. A ni ostalo le pri osebni povezanosti, naše sodelovanje smo razširili tudi na celotno Obalno PD Koper. Skupina je dobila ob zamejskem Slovenskem PD Trst, s katerim so že vseskozi

povezani, tudi pomembno mesto v Meddruštvenem odboru Primorske.

Koliko lepih trenutkov na skupnih poteh smo doživeli povsod, kamorkoli smo se odpravili! Naštevanje bi bilo predolgo, a prav vsi dogodki so se nam globoko vtisnili v spomin. Eden drugega se vedno razveselimo in naša stalnica je skupno načrtovanje vedno novih doživetij. Koliko idej smo uresničili tudi s planinsko-kulturnimi dogodki: razstave, predavanja, tekmovanja. O vsem tem obveščate tudi v vaših Sopotjih. In vse to vzdržuje naše prijateljske vezi – pomembno vrednoto, ki je ne smemo zavreči niti v prihajajočem času, za katerega še nismo povsem prepričani, kaj nam prinaša. Sprašujem se, kako bomo zakorakali v prihodnost, kakšna družba nas čaka po vsem tem, ko smo vsi (vsaj upam) ugotovili, kako krhka in ranljiva je naša civilizacija.

Sama verjamem v dobre spremembe, s sodelovanjem nas vseh. Le tako se bo lahko v družbi zgodilo prevrednotenje vrednot. Verjamem v reševanje okoljske problematike, v zmanjšanje hlatajnja po bogastvu, v skromnejšo potrošnjo prav vsakega posameznika, v manj vrtoglavega hitenja ... Morda bo vendarle narejen prvi korak v pravičnejši svet. Rada bi verjela v začetek neke nove civilizacije (nekje sem prebrala ekocivilizacije), ki bo skrbela za bolj pošteno porazdelitev kapitala in uravnoteženo izrabo naravnih dobrin, ob pametni uporabi moderne tehnologije. Vesela bom, če se bo sedanja konkurenčnost v družbi prelevila v solidarnost in sočutnost.

Najbližje pa smo resnici, ko že zdaj vemo: ko bo konec tega prostovoljnega resničnostnega šova, bomo najbolj veseli ponovnega srečanja, druženja in uživanja v naravi.

■ Maruška Lenarčič, v Kopru, 20. aprila 2020

■ Srečanja s planinci KPD Bazovica

Že pred več leti – težko bi rekla točno številklo, saj mi vsako leto hitreje mine – sem na občnem zboru PD RTV sedela pri mizi za goste. Za isto mizo je bil tudi prijazen gospod in izmenjala sva nekaj vljudnostnih stavkov. Na dnevnem redu je bila tudi točka *Pozdravi gostov*. Takrat sva pravzaprav ugotovila, kdo sva. Darko Mohar je bil vodja pohodništva v KPD Bazovica, jaz pa predsednica Meddruštvenega odbora PD Ljubljane. Po formalnem delu občnega zbora sva v prijetnem klepetu ugotovljala, kaj v planinstvu in za planinstvo delava. Darko je bil poln idej, kaj bodo še naredili in organizirali, pa tudi poročanja, kaj so že naredili.

Naslednje leto sva se zopet srečala. Ko mi je pripovedoval, da načrtuje planinarjenje po Lastovu, mi je zatrepetalo srce. Že dolgo sem si želela od bližje spoznati ta otok oziroma arhipelag šestinštiridesetih otočkov in čeri. Z Marijanom naju je povabil, da se lahko pridruživa planincem z Reke. Vesela sem bila sporočila, da je v

avtobusu še prostor. Nato so se pri meni začeli pojavljati dvomi, kako bo. Nisva več rosno mlada in tokrat sva šla v neznane kraje z neznanimi ljudmi. Poznala sem le Darka. Datum odhoda se je bližal in dobila sem navodilo, kam naj se pripeljem, da bom parkirala kar pred blokom, kjer živi Darko. Smola pa taka. V temi sem zgrešila in nato nekaj časa "lutala" in spraševala o pravi poti vsakogar, ki je bil ob 23.30 še na cesti. Končno se je našla prijazna gospa, ki je sedla v svoj avto in rekla, naj ji sledim. Z Marijanom sva tako še pravočasno prišla na zborna mesto. To, da sem se oglašala, Darku ni nič pomagalo, saj nisem znala povedati, kje sva. Slab začetek, dober konec. Upala sem, da bo ta rek držal. Na nočni vožnji smo več ali manj spali, v Splitu pa smo se začeli spoznavati. Planinci z Reke so naju lepo sprejeli medse. Vsi štirje dnevi so prehitro minili. Bilo je nepozabno doživetje: prijetni planinci, krasna narava in dobro vodenje. Povzpeli smo se na najvišji vrh Hum, na razgledni Sožanj in trdnjavo Kaščel. Sprehodili smo se po uličicah mesteca Lastovo, občudovali značilne dimnike *fumare*, se z ladjico peljali na enega od otočkov ter opazovali valjenje galebov in jedli odlično spečene ribe. Ob povratku smo si pri Splitu še ogledali zanimivo trdnjavo Klis.

Naslednje leto sva se z Marijanom zopet "pustila" povabiti na planinarjenje po otoku Brač. Tokrat nisem imela strahov, kako se bova ujela s skupino, saj smo se večinoma že poznali z La-

stova. Otok Brač smo si dodobra ogledali. Povzpeli smo se na Vidovo goro, najvišji vrh na otokih Jadrana, si ogledali Bol in Zlatni rat, se podali na ogled znamenite Zmajeve jame, obiskali veliko vinsko klet in še marsikaj. Tudi ti dnevi so prehitro minili. Kasneje je Darko organiziral še nekaj atraktivnih izletov, a se jih midva zaradi mojih planinskih obveznosti – sem planinska vodnica – nisva mogla udeležiti. Nekajkrat smo se posamezniki po naključju srečali na Pohorju, na parkirišču pri vasici Osp in še kje.

Počasi sem začela dobivati slab občutek, češ da le jemljem in nič ne dajem. Spomnila sem se, da sem z mojih trekingov in potovanj vedno pripravila predavanje za naše društvo in tudi druga širom Slovenije. Darku sem ponudila katero izmed njih. Kar hitro sva se dogovorila. Ker hodiva z Marijanom pozimi v Opatijo na krajši oddih, bi lahko ob taki priložnosti prišla tudi v Slovenski dom. Dogovorili smo se in tako smo se v nekaj zaporednih letih skupaj potepali po Maleziji in se na otoku Borneo povzpeli na najvišji vrh jugovzhodne Azije, na Mt. Kinabalu. Spoznavali smo življenje Masajev pod najvišjo goro Afrike, Kilimandjarom, hodili po dolinah pod himalajskimi vršaci in opazovali življenje domačinov. Prehodili in prevozili smo Južni in Severni otok Nove Zelandije ter občudovali gore Patagonije – Fitz Roy in Cerro Torre na argentinski strani ter Torres de Paine na čilenski strani. Pogledali smo še Ognjeno zemljo na skrajnem jugu Južne Amerike.

V posebno čast mi je bilo, ko sta se Lidija in Darko priključila planincem PD RTV na potepanju po Kreti, ki sem jo organizirala prav za njih. Bili smo sicer majhna, a zelo heterogena skupina. Uspeli smo realizirati načrt, čeprav je včasih kdo na kakšnem izletu tudi manjkal. Upam, da sta bila kljub temu zadovoljna.

Ali bomo imeli še kakšna srečanja? Morda bo Darko organiziral kaj zanimivega? Jaz lahko pripravim še kakšno predavanje, morda o planinarjenju po Kubi, Skandinaviji in še kje. Seveda mora najprej izginiti ta mala nevidna zoprna nadlega, ki ji strokovnjaki pravijo koronavirus.

■ Marinka Koželj Stepic

I Kako sem z Bazovico v gozdarjih spoznaval jadranske otoke

V študijskih letih, ko v mladih ljudeh energija kar kipi, se pogosto stkejo prijateljstva, ki potem trajajo še desetletja. Tako je bilo tudi v mojem primeru. V študijskih letih, tam nekje v daljnih sedemdesetih, sem veliko študijskega in prostega časa preživel z Darkom Moharjem in Ivom Marušičem. Ta prijateljstva so okronana s tem, da je Ivo poročna priča tako Darku kot meni. Bilo je govora, da bi jaz bil poročna priča Ivu, a je moja vojaška suknja to preprečila.

V dveh naslednjih desetletjih so nas življenjske poti ločile. Nekoč močne prijateljske vezi so ostale le v mislih, dejansko pa so se zreducirale na izmenjavo novoletnih voščilnic.

Prišla so devetdeseta leta. Nekega dne je pri meni v službi zazvonil telefon. Klical je Darko: "Kje si? Kaj delaš? Ali imaš čas za eno kavo?" Sinova Darka in Iva sta prišla na študij v Ljubljano in jima je na začetku pomoč bivših ljubljanskih študentov bila v veliko pomoč.

Z Darkom sva se pogovarjala o temi "kaj delaš, ko nič ne delaš". Jaz sem se pohvalil, da hodim jadrat. Darko se je pohvalil, da vodi planinsko sekcijo v Bazovici. Izrazil je željo, da bi z mano šel jadrat, jaz sem izrazil željo, da bi se mu pridružil na planinskih izletih. Lep primer pozitivnega navzkrižja interesov. Naslednji planinski izlet, ki naj bi ga PS Bazovica organizirala, naj bi bil na Nanos. Padla je pobuda, da se odpravi iz Bazovice pridruži ekipa iz Ljubljane.

Tako so po dveh desetletjih stiki bili znova vzpostavljeni. Darko se nam je pridružil na prvem naslednjem jadraniu na Vis in nato še na Lastovo. Že na Visu je Darko metal poglede proti notranjosti otoka. Ko smo vpluli v zaliv Ubli na Lastovo, pa je Darko gledal proti hribom, ki so obkrožali zaliv, in tiho sebi v brado zamrmral: "Tole bi bilo treba prehoditi." Že lepo, a ko si enkrat na najeti in drago plačani jadrnici, je nekako škoda imeti jadrnico privezano ob obali in cel dan hoditi naokoli v gozdarjih.

Po prvem jadralskem izletu se mi je Darko priključil še na veliko jadranskih: Mljet, Elafiti, Kornati, Olib, Premuda itd. Darko je ob pristajanju vedno mrmral v brado in gledal proti notranjosti otoka. Vse, kar smo objadrali, smo prej ali slej prehodili v gozdarjih. Še posebej mi je ostalo v spominu jadranje na Mljet. Zjutraj, ko smo se zbudili, od Darka ni bilo ne duha ne sluha. Pa je čez nekaj časa prisopihal moker in rekel: "Bil sem tam

gori, Mljet bo definitivno treba prehoditi!" In je držal besedo!

Na dnevni red v Bazovici je prišel izlet na Kornate. Veliko Kornatov! Že leta sem z zanimanjem gledal Magazinovo škričilo, ki je pod vrhom Metlina. Mislil sem si, da je to za jadralce nedostopen kraj, ker je za takšen planinski izlet treba porabiti en jadralski dan. Zato sem se z veseljem priključil izletu z Bazovico.

Ko je ladjica pristala v zalivu Kravljaciča, smo se napotili navkreber. Pri hoji navzgor, po s soncem obsijanem pobočju, se je kolona počasi vzpenjala. Ker smo bili časovno omejeni, zadnji v koloni pa so bili šele napol poti do vrha, ni bilo možno, da bi vsi udeleženci stopili do škričile. Marjan je rekel: "Zlatko, to je zdaj ali nikoli!" Darko je privolil, da smo trije stopili do Magazinove škričile. 9000 kvadratnih metrov kot sneg bele ploskve me je tako prevzelo, da sem pozneje bil tam še nekajkrat. Je pa zadnjih nekaj sto metrov najbolj nevaren del pohoda: strmo ležeče, majave škričile, med katerimi iz pol metra globokih špranj raste trava, terjajo pazljivo tehtanje vsakega koraka.

Navdušen nad tem izletom sem se priključil Bazovici še na izletih na Lastovo, Mljet, Brač, Vis, Korčulo, Pelješac itd. Kot jadralec sem te otoke poznal le nekaj deset metrov od obale, do prve gostilne ali trgovine. Z Bazovico pa sem spoznal notranjost številnih jadranskih otokov. Obut v gozdarje.

Mene na Jadranu z lepoto posebej navdušujeta dva kraja. Na eni strani so to Kornati, ki navdušujejo s kamnito pokrajino, bolj podobno površini Lune kot kraju v Mediteranu. Njihovo popolno nasprotje so Elafiti, kjer borov gozd raste na pol metra od morja. Morda mi je ravno zato v lepem spominu ostal prejšnji (zanalašč ne bom uporabil besede "zadnji") izlet z Bazovico v okolico Dubrovnika in na Elafite. Kaj pa se da v gozdarjih prehoditi na Elafitih? Izziva ni težko najti. Sredi belega dne, ko sonce najbolj žge, smo se povzpeli na vrh Šipana. Ura na cerkvi je ravno odbijala dvanajstico. Domačin, ki smo ga ravno takrat povprašali za pot, ni mogel verjeti, da se bomo "ob zvizdanu" napotili navkreber. A se je motil.

Zvedavo gledam v prihodnost. Pričakujem, da bo Bazovica (ali raje rečem kar Darko) organizirala naslednji izlet po jadranskih otokih. Program me niti ne zanima, ker vem, da bo lepo. Vrhunsko, čudovito in nepozabno! **Zlatko Matič**

Kriznim razmeram je bil prilagojen tudi pouk slovenskega jezika in kulture v šolah (model C) in društvih (DPS) ter organiziran na daljavo.

Ksenija Klovar Lukarić, učiteljica pouka slovenščine po modelu C na osnovni šoli Kozala na Reki nam je poslala več odzivov učencev, za vse se najlepše zahvaljujemo.

Učenka 6. b. Dora Franki je pesem napisala v hrvaščini in jo sama prevedla:

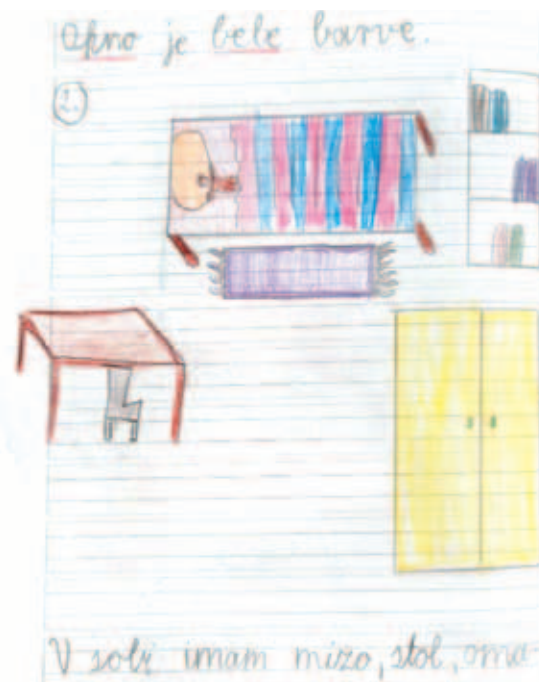
Zaprta v hiši

Zaprta v hiši
gledam ven skozi okno,
kjer korona zunaj divja.

Pomlad je tu,
zunaj pred mojim nosom.
Vse tu zeleni,
drevesa in rastline
in trava, prekrita z roso.

Občudujem naravo
in mački svoji,
ko sedim tu za laptopom,
ker se korone bojim.

Dora Franki

Moja soba, Vita Oprešnik, 2.b.

Vida Srdoč, ki poučuje DPS v društvih KPD Bazovica na Reki ter SKD Istra v Pulju in SKD Ajda v Umagu, nam je poslala več prispevkov, tokrat objavljamo tri iz društva na Reki, skupaj z risbami osnovnošolcev iz OŠ Kozala.

Korona v mojem življenju

Ko sem prvič slišala za korono, sem mislila, da je to nekakšna oddaljena težava, ki se bo dogajala le na Kitajskem. Čeprav sem brala novice o tem, sem mislila, da mediji pretiravajo. Motila sem se, ker je virus kmalu prišel tudi na Hrvaško.

Na delu sem začela nositi varnostno obleko in očala, število pacientov pa se je zelo zmanjšalo, ker nobeden, ki mu pregled ni bil nujen, ni smel priti na pregled. Čez nekaj dni so me mentorji poslali domov in mi rekli, da moram biti v pripravljenosti. Če bi nekdo od njih zbolel, bi se jaz morala vrniti na delo.

Na koncu sem bila doma okoli mesec dni. Na začetku me to ni motilo – ni mi bilo dolgčas. Ukvarjala sem se s stvarmi, za katere dolgo nisem imela časa. Brala sem knjige, pisala, risala in pletla šal. Vendar je tako bilo le dva tedna. Živim sama in hitro sem postala osamljena, saj se nisem smela videvati s prijatelji in z družino. Zadnji tedni karantene so zame bili grozni in sem si samo želela, da se vse vrne v normalno stanje.

Pred tremi tedni sem se vrnila na delo v bolnišnico, in to mi to zelo všeč. Spoznala sem, kako rada imam svoje navadno življenje. Zdi se mi, da je bila Hrvaška manj prizadeta s korono, in upam, da ne bo prišel nov val virusa.

Irena Dragičević, udeleženka pouka slovenščine v KPD Bazovica

Moje oblačilo, Linda Kostić

Kako sem preživela korono

Na začetku naj rečem, da bi mi zdaj pisanje spisa "Kako sem preživela pomladne počitnice", ki ga nisem rada pisala v osnovni šoli, bilo zelo všeč. Želela bi danes pisati brez korone v naslovu, ampak to ni mogoče, ker je korona zaznamovala zadnje tri mesece našega življenja.

Menim, da sem korono preživela zelo aktivno, bolj kot sem upala. Prva dva tedna, ko se je v marcu vse začelo, sem hodila v službo vsak dan. Vsak od sodelavcev je imel svojo osebno teorijo o pandemiji. Z nekaterimi sem se strinjala in z nekaterimi, ponavadi s teorijami zarote, pa nisem ter sem jih ignorirala. Čeprav ni bilo lahko vsak dan poslušati številko o novih obolelih in delati v laboratoriju s krvjo, za katero ne veste, če je okužena. Vsak dan sem klicala starše, dedka, enega in drugega brata in ponavljala ista vprašanja: "Kako se počutiš?, Kako se

počutijo sosedi, sodelavci in njihove družine?, S kom si bil?, Kam si šel? in Zakaj si šel??". Seveda, njim so bili moji klici že tretji dan dolgočasni, ampak nisem nehala, ker sem jih tako imela pod "virtualnim" nadzorom.

Po dveh tednih so me poslali na dopust, kar mi ni bilo všeč. Pa sem se dva tedna učila slovenščino na sto načinov (brala sem slovenske novice o koroni, gledala sem slovenske jutuberke, kako se ličijo in nakupujejo na spletu – nisem ponosna na to, poslušala pravljice v slovenščini in delala različne vaje), hodila sem v hribe, kolesarila po mestu in se ob petkih družila s prijateljicami na spletu. Bila sem navzoča tudi na dekliški noči na spletu.

Če ne štejem tednov korone, bi hotela še reči, da prvič nisem bila z družino za veliko noč, da sem prvič čakala v vrsti za kruh, prvič sem (po terorističnem napadu v Barceloni leta 2017) videla strah v očeh ljudi in prvič občutila, da se nikoli ne ve, kaj je pravilno misliti in narediti ter kaj je narobe.

Odločila sem se, da si bom ta čas izolacije dobro zapomnila, ker sem spoznala, da je moja organizacija dela slaba, da imam nekatere ljudi bolj rada, kot sem menila, in kako rada hodim v gledališče, na koncerte in v kino z ljudmi, ki sem jih izbrala za svoje prijatelje in prijateljice. | Klara Frančič

Kako smo preživeli korono

Na začetku karantene sem bila zelo presenečena in prestrašena, ko so nas vsak dan bombardirali s številnimi informacijami iz sveta o epidemiji. Gledala sem po televiziji polne bolnišnice hudo bolnih in veliko mrtvih ljudi. Prazne ulice in trge, metroje in letališča okrog sveta.

Vse je bilo tako grozno in apokaliptično. Hkrati sem spremljala dogodke v naši deželi, v naši regiji, in sem bila prestrašena pri vsaki novi informaciji.

Potem pa sem nehala gledati program o koroni. Poiskala sem veliko dokumentarnih oddaj o naravi, živalih. Z možem sva naredila generalko v garaži in v shrambi. Tudi stanovanje sem natančno uredila. Pomivala okna, veliko kuhala in pekla

domači kruh, brala knjige. Veliko sem se pogovarjala po telefonu z družino in s prijatelji in komaj čakala, da se ta grozota neha.

V trgovino sem odhajala samo po najnujnejših opravkih enkrat tedensko.

Korona nas je spravila v hiše kot miške v luknje. Po enem mesecu zaprtosti v stanovanju sem bila zelo srečna, ko sva šla na sprehod v naravo.

Vsak dan sva nadeljevala s sprehodi okrog našega naselja. Pri srcu mi je malo odleglo.

Delala sem tudi domačo nalogo iz slovenščine, risala za likovno sekcijo.

Komaj sem čakala, da srečam svoje starše in otroke.

In na koncu, po dveh mesecih, se počutimo bolj sproščeni. Verjamem, da bomo to nesrečno izkušnjo čim prej pozabili.

| Ksenija Mrkela

Pridno so risali tudi Karlo Manfreda iz 4. a. ter Antonio Panev in Vid Franič iz 2. b. OŠ Kozala.

Sovražnik

Sovražnika ni dobro imeti.
Ko se pojavi, ga moramo trpeti.
Nismo ga želeli, tukaj je.
Sovražnik, a koronavirus mu je ime.

Vsilil se je vsepovsod,
nam je pa zaprl pot.
V izolaciji moramo biti,
ker nas covid-19 želi pobiti.

Spremenil nam je življenje,
začasno ukradel veselje.
Nekatere je že tudi vzal,
s to namero je prišel.

Da ga premagamo, uprimo mu se,
z veliko discipline, drugače ne gre.
Ko se bomo te zgage rešili,
se bomo spet lahko veselili.

Reka, 20. aprila 2020

■ Marija Šenk

Rossi

Tako majčkena je bila, v eno roko se je stisnila.
Tisto noč nepričakovano k nam je prišla,
rdečkasto-rumena mačka.
Ravno v pravem času, saj žalovali smo
za našo staro mačko.
Širok rep z belo piko, iz ušes štrlele so ji kocine,
naša drobčkana "Miss" izgledala je kot miniaturen ris.
Luka je pravil, da je tako močno jokala
in nekje brez matere ostala.
Ni bilo drugo, pohiteli smo ji kupit dudo.
Kako jo bomo klicali, smo se vprašali?
Rdečkasta je, naj bo Rossi!
Sčasoma zrasla je in vsako jutro je prišla
zbudit moj'ga moža, da jesti ji da,
in če on takoj pokonci bil ni,
od jeze začela metati je stvari.
Z njo sem pela in plesala, s tačko k igri je vabila,
s smrčkom mojega nosa se dotaknila.
Sosednjega mačka Nora za partnerja je imela,
kakor mož in žena sta bila,
se ljubila in se šavsala.
Ponosno je prinesla pokazat ujete martinčke in miši,
radost in veselje je bilo pri naši hiši.
O, danes že sedem dni je ni, sedem dni čakamo jo vsi,
da od nekod se pojavi.
Le kaj se je zgodilo ji?
Vse dala bi, da vrne se in visoko na vrata skoči,
tudi če bilo bi pozno ponoči.
Na žival tako močno navežeš se,
in ko še upaš, čakaš, se čas izteka,
trpiš in jočeš, kot da izgubil si človeka.

4. marec 2020

■ Zdenka Kallan Verbanac

Rossi, foto: Lucijan Verbanac

9. marec, obisk SE

V imenu vodstva Sveta za narodne manjšine RH, katerega član iz vrst slovenske skupnosti je tudi v petem mandatu predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb Darko Šonc, je Aleksandar Tolnauer sprejel predstavnike Svetovalnega odbora (SO) Sveta Evrope (SE) za Okvirno konvencijo za varstvo narodnih manjšin (OKVNM). Obisk na Hrvaškem je potekal v okviru Petega cikla spremljanja uresničevanja tega pomembnega dokumenta.

Na dnevnem redu so bila vprašanja s področja narodnih manjšin po sprejemu petega poročila RH o uresničevanju OKVNM za petletno obdobje. To poročilo je bilo sprejeto na seji hrvaške vlade 28. marca lani, posebna pozornost pa je bila namenjena uresničevanju manjšinskih pravic s področja uporabe jezika in pisave, medijski zastopanosti in poteku ljudskega štetja ter delu svetov in predstavnikov narodnih manjšin v enotah lokalne in območne (regionalne) samouprave.

Svet za narodne manjšine je ob tej priložnosti izrazil zadovoljstvo z napredkom v

okviru dosedanjega uresničevanja operativnih programov, ki potekajo v sodelovanju z Vlado RH (slovenska narodna manjšina v tem dokumentu ni posebej omenjena, op. ur.), in tudi z višino sredstev, ki jih je hrvaška vlada za letos namenila programom kulturne avtonomije narodnih manjšin.

Obisk mednarodnih predstavnikov, foto: www.savjet.nacionalne-manjine.info

▮ Marjana Mirković

8. in 21. april, seja

Svet za narodne manjšine RH je na telefonski seji 8. aprila soglasno sprejel poročilo o porabi proračunskih sredstev za uresničevanje kulturne avtonomije narodnih manjšin v letu 2019 (skupno 36.460.157 kun), na seji 21. aprila pa Predlog Sklepa o razporeditvi proračunskih sredstev za ta namen za letos (43.395.000 kun).

Za Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem oziroma osem članic, prijavljenih na ta razpis za leto 2020, je predviden nekoliko višji znesek (897.000 kun) kot lani (763.500 kun). Za sredstva so zaprosila društva KPD Bazovica z Reke (odobrenih 270.000 kun, lani 210.000 kun), KPD Slovenski dom iz Zagreba (193.000 kun, lani 185.000 kun), SKD Triglav iz Splita (208.000 kun, lani 186.000 kun), SKD Istra iz Pulja (110.000 kun, lani 80.000 kun), SKD Ajda iz Umaga (35.000 kun, lani 24.500 kun), SKD Snežnik iz Lovrana (33.000 kun, lani 30.000 kun), SKD Lipa iz Zadra (28.000 kun, lani 30.000 kun) in SKD Nagelj iz Varaždina (20.000 kun, lani 18.000 kun).

Slovenska društva iz Poreča, Labina, Buzeta, Karlovca, Osijeka, Dubrovnika in Čabra se na razpis lani in letos niso prijavila.

Več na: www.savjet.nacionalne-manjine.info

▮ Marjana Mirković

Svet za narodne manjšine RH na eni izmed sej, foto: www.savjet.nacionalne-manjine.info

Upor pred dnevom osvoboditve

Danes je (bil) 11. maj. Narava je zdaj najlepša, Slovenija, odkar spet smemo čez občinske meje, še lepša, kot je bila.

Ma ne, saj se hecam. Narava je zdaj res najlepša, sveže zelena, dolgi sončni dnevi so polni vonjav po rožah. Slovenija pa je takšna, kot je bila, preden so nam zaprli občinske meje. Še vedno ujetnica nekaj sto ljudi v omrežju moči, ki že leta obvladujejo vso državo.

Niti mask za zaščito državljanov pred okužbo v deželi na sončni strani Alp nismo zmogli nabaviti, ne da bi se tovarišija na oblasti v skrbi za blagor ljudstva spet šla malverzacije, mahinacije po domače, in to tako, kot znamo mi. V skrbi za državljane in državo so za pomoč pri nabavi mask prosili pri podjetjih svojih mam, hčera, prijateljev. Pri podjetjih, za katera ni še nihče slišal, da se ukvarjajo s kirurškimi maskami, pri podjetjih, za katera še nihče sploh ni slišal. Na razpis za dobavo mask se je prijavilo več kot 700 podjetij! Si predstavljate izbrati najugodnejšega ponudnika med 700 podjetji? Ampak mi to znamo! Transparentno objavimo javni razpis, nato pa po telefonu pokličemo nekaj naših najljubših dobaviteljev. Ampak za te "nepomembnosti" sredi tako hude krize smo izvedeli šele, ko je nastopila prava pomlad. Do takrat sta se dva ministra vsak dan nastavljala kameram pri tovornjakih in kartonskih škatlah, polnih mask, in ob podjetniku Jocu Pečičniku, ki je maske za nas moral dobesedno ukrasti, kakor se je izpovedal pred kamero nacionalne televizije.

Tudi zadolžili so nas za nekaj milijard evrov, da ne bi propadli, da bi preživeli, da ne bi izgubili služb in dobičkov. Celo upokojenci so dobili koronadodatek (morda vi veste, zakaj?), pa študenti tudi! Dogajajo se pravi čudeži, saj v normalnih razmerah nikoli ni denarja, ne za penzije ne za štipendije.

Hm, ampak brez služb je vsak dan več ljudi in moja frizerka je svojo storitev podražila

za 15 odstotkov, ena cvetača že stane štiri evre itd. Ne vprašajte, zakaj. Hm, komaj ča-kam, da izvem, kdo ni propadel, koga smo rešili, kdo je lahko ohranil delo, ker smo njegovemu delodajalcu davkopllačevalci pomagali s kreditom, ki ga bomo vračali naslednjih ... koliko let?

Še ko narava ni bila tako lepa, kot je te prve majske dneve, smo bili v Sloveniji pridni, zelo pridni. Vse smo ubogali. Karkoli so nam rekli, smo oziroma nismo storili. Starši z majhnimi otroki brez varstva zanje so lahko ostali doma. Imam tri sodelavke s potremi majhnimi pred- in šolskimi otroki. Seveda niso vse izgubile službe, delajo še vedno od doma (na računalniku in ves čas s telefonom na ušesih), medtem ko so pri pouku (za istim računalnikom in pri zvezkih) z dvema in v domačem vrtcu s tretjim, na štedilniku pa se kuha kosilo še za stare starše. Ne, niso dobile dodatka. Tudi matere z otroki s posebnimi potrebami ne. Pa tudi na dopust niso mogle ne one ne te, ker v številnih današnjih službah enostavno ne moreš na dopust, kadar hočeš ali bi moral, da se ti ne zmeša. Bili smo pridni. Nismo hodili v trgovino ob urah, ki niso bile določene za nas. Nismo hodili naokrog brez mask, čeprav so se predsednik države in njegovi sodelavci, tudi notranji minister, brez njih družno sprehajali ob meji v Beli krajini. Saj ne bi vedeli, če ne bi videli na televiziji. Pridno smo se razkuževali, si sami šivali maske, dokler jih na primer naš rešitelj Joc Pečičnik ni dobesedno ukradel za nas! Nismo prehajali občinskih meja, dva meseca nismo videli svojih staršev, ki so bili zaprti v domovih za starejše.

A prve rože so zacvetele in razcvetela se je pomlad, na nacionalni televiziji pa se je zgodila oddaja, v kateri je žvižgač iz zavoda za državne blagovne rezerve pel o tem, kako so se nabavljale maske, kako so zvonili telefoni, kako je minister dajal navodila, čigave maske je treba odkupiti – in kako imamo zdaj v Sloveniji mask, če bi se nam zgodil italijanski koronascenarij, za leto in pol.

Vam to zveni, kot da nas je koronaepidemija stresla, streznila in česa naučila? To smo še marca upali. Vam to zveni kot neka država?

To ne bi bila nikakršna država, če se ji ne bi zgodili njeni državljani. Sedli so na kolesa z maskami čez obraz, s transparenti na hrbtih in se kljub grožnjam varuhov javnega reda in miru podali na kolesarjenje po ulicah mest, poldrugi meter narazen, da bi izrazili svoj upor zoper lopove, ki so izkoristili preveč pridne, preveč ubogljive ljudi in njihovo upanje in vero, da nas bo nevarnost, virus, ki ne loči med majhnimi in velikimi, belimi in črnimi, vse spametovala. Dan pred dnevom osvoboditve, 9. majem, jih je po Ljubljani kolesarilo deset tisoč. In zdaj so začeli mrcvariti organizatorje in iskati stranke, ki naj bi jim ti kolesarji pripadali ali jim nasedli. A ni je stranke v Sloveniji, zaradi katere bi vsak petek pedala poganjalo več kolesarjev. Samo sprenevedajo se. Za upor gre. Spontani. In tak je najmočnejši.

■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Zdenka Kallan Verbanac: Glasba je moja prva ljubezen

Zdenka Kallan Verbanac je med člani KPD Bazovica, ki so dejavni na več področjih, sodeluje tudi v delu slovenskega manjšinskega sveta, bralcem Sopotij pa je med drugim znana predvsem po sodelovanju v rubriki Literarni kotiček in glasbenih nastopih.

V društvo sta se skupaj z možem Lucijanom vključila pred več kot desetimi leti: "Po naključju sva se spoznala z Metko Košuta, ki nama je predlagala vpis v planinsko skupino in mi ob prejemu knjižice vanjo zapisala verze Janeza Menarta iz pesmi Vzpon: *In sreča je, da je pred mano pot, in to da vem, da slast je v tem, da grem.* Verjetno je na to malo vplivala tudi žilica po mojem očetu, znanem reškem športnem delavcu Zlatku Kallanu. Tako sem odkrila svojo drugo ljubezen, prva je bila in tudi ostaja glasba."

Zdenka Kallan Verbanac ima slovenske korenine po materini strani in zanimivo družinsko zgodovino: "Mati je bila Slovenka, iz družine na Tržaškem, tja je njen oče Vinko Engelman, rojen 1881 v Starem trgu ob Kolpi, prišel leta 1905. Poleg uspešnega pedagoškega dela je bil tudi izjemno prizadeven v številnih slovenskih organizacijah, spomin nanj se ohranja še danes. Oba z ženo Marijo, tudi učiteljico s priznanim prosvetnim poslanstvom in delom v ženskih društvih, sta omenjena tudi v slovenskem in primorskem biografskem leksikonu. Mati Duša, zdravnica, je še pred rojstvom prvega otroka leta 1947 ostala vdova po prvem možu dr. Arnoldu Bidovcu, ki je mlad umrl za tuberkulozo kot posledico fašističnega ujetništva. Mati se je zato odločila za specializacijo in doktorat s področja pulmologije. Del profesionalne kariere je preživela na Reki, sklenila pa v Mariboru. Ko sem končala drugi razred takratne reške gimnazije, je mati namreč zamenjala službo, jaz pa sem šolanje nadaljevala v Ljubljani, živela pri teti in maturirala na Šubičevi gi-

mnaziji. Vrnila sem se na Reko, se vpisala na fakulteto za hotelirstvo, vendar je ob ukvarjanju z glasbo za študij zmanjkalo časa: "Pojem, odkar pomnim, menda sem prej pela kot govorila. Nastopala sem kot otrok, tudi v Sloveniji, pri dvanajstih letih v oddaji RTV Slovenija Otroški tobogan in v ljubljanskih Križankah, na festivalu Moj prvi uspeh v Krapini pa prejela prvo nagrado strokovne žirije. Pri šestnajstih so me zaradi zelo dobrega imitiranja italijanske pevke Rite Pavone k sodelovanju povabili iz skupine Opatijski suvenirji, ki so nastopali na terasi nekdanjega hotela Zagreb v Opatiji, in tako se je začela moja glasbena pot. Prva skupina so bili Horizonti, zatem je prišlo moje najlepše obdobje, osem let v skupini Blue Adria z Josipom Forenbacherjem Pepijem, zame prava glasbena šola in dragoceno izkustvo. S filmsko glasbo in zimzelenimi uspešnicami smo poleti več sezon zapored nastopali tudi v Rabcu, kjer sem spoznala moža in se poročila, več let živela v Labinu, s petjem pa zaradi zdravstvenih težav sredi devetdesetih let prekinila. Vse dokler se nisem v društvu Bazovica znova našla v glasbeni skupini Mimo ritma. In znova, zanimivo, v družbi Ivana Hareja Harryja, ki je to skupino postavil na noge. On je odlični basist, mojster za ton in luč, izvrsten organizator, tudi na snemanjih v studiu, zelo razgledan in veseli me njegov trud v društvu. Zanimivo, z njim je povezan tudi začetek moje glasbene poti v skupini Horizonti. Glasba je moj svet in resnično sem prav srečna, da v društvu deluje tudi ta skupina." Zdenka Kallan Verbanac dodaja, da se je za glasbeno pot odločil tudi sin

Luka, ki na ljubljanski akademiji za glasbo nadaljuje študij na drugi stopnji in poučuje na več šolah, kot srednješolec pa se je večkrat predstavil tudi na odru KPD Bazovica.

In kako se je pred leti znašla še v recitatorski vlogi? "Za eno izmed prireditev so v društvu iskali osebo, ki bi prebrala neko besedilo, in me našli pri pouku slovenščine. Obiskovala sem ga, ker sem želela izboljšati svoje znanje jezika, takratna učiteljica Dragica Motik pa nas je vse močno spodbujala k nastopom na odru in pisanju. Tako so med drugim nastale tudi pesmi za Sopotja. S tremi udeleženkami pouka, Glorio Segnan, Liljano Čargonja in Gordano Pecirep, smo pozneje nadaljevale spoznavanje jezika in kulture ter se v društvu povezale v skupino za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI)." To pa še ni vse, Zdenka Kallan Verbanac sodeluje namreč tudi v likovni skupini pod vodstvom Tihane Karlovič: "Vključila sem se nedavno, ustreza mi duh ustvarjalnosti. Vodja skupine nas spoznava z umetnostjo na zelo sprejemljiv in zanimiv način, vezi pa smo članice utrdile predvsem v času protikoronskih omejitev, ko smo se vsakodnevno srečevale na daljavo. Nova in lepa izkušnja, pa še razstava v Ilirski Bistrici bo sledila! Moram reči, da mi dejavnost v društvu zdaj pomeni vse moje življenje, rada imam to raznovrstnost in živahen utrip. Edina škoda je, da ni več mladih, ki bi prinesli nove moči in energijo ter bi bili obet za prihodnost. Sama bom dejavna, dokler bom lahko, to mi ohranja živost, in upajmo, da nas koronavirus ne bo povsem zaustavil!" ■ Marjana Mirković

Zdenka Kallan Verbanac,
foto: Lucijan Verbanac

